

نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر امنیت عمومی کاربران آن

جعفر حسین پور،^۱ قدیر مصرخانی^۲

تاریخ دریافت: ۹۶/۱۲/۰۹

تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۳/۰۳

از صفحه ۱۵۳ تا ۱۷۰

پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، سال یازدهم،
شماره دوم (پیاپی چهل و دوم)، زمستان ۱۳۹۷

چکیده

مقدمه: شبکه‌های اجتماعی مجازی جدا از جنبه‌های مثبت و قابلیت‌های چشم‌گیری که در اختیار کاربران می‌گذارد به صورت‌های مختلف سبب به چالش کشیده شدن امنیت عمومی کاربران شده‌اند. بر این اساس هدف پژوهش، بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر امنیت عمومی است.

روش: این پژوهش به روش توصیفی و با رویکرد پیمایشی است. جامعه آماری شامل دانشجویان دانشگاه علمی کاربردی نیروی انتظامی در شهر مشهد به تعداد ۵۶۰ نفر بوده که از میان آن‌ها ۲۲۷ نفر با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران انتخاب شدند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی مجازی از طریق تأثیرات منفی رفتاری، رواج هرزه‌نگاری، ایجاد کمپین‌های مجازی، متزلزل نمودن بنیان خانواده، گسترش فعالیت‌های اقتصادی مخرب، نقض حریم خصوصی، تبلیغات ضد دینی، ترویج اخبار کذب و ارائه اطلاعات غیرواقعی بر امنیت عمومی تأثیر می‌گذارد.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت هر چه شبکه‌های اجتماعی مجازی غیرقابل کنترل در جامعه توسعه یابد، به همان میزان هنجارشکنی‌ها در بین کاربران آن بیشتر می‌شود که نتیجه این امر، کاهش امنیت عمومی است.

کلیدواژه‌ها: توسعه حرفه‌ای، هیئت علمی، نیازهای آموزشی، دانشگاه.

۱- دانشیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول): j.sadat95@gmail.com

۲- کارشناس ارشد فرماندهی و مدیریت انتظامی دانشگاه علوم انتظامی امین.

مقدمه

در سال‌های اخیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین جوانان افزایش یافته است. استفاده از این شبکه‌ها علیرغم برخی محاسن، معایب و مضرات زیادی دارد ولی باین‌حال همچنان گرایش زیادی به آن وجود دارد. جوانان روزانه ساعت‌های زیادی از وقت خود را در شبکه‌ها می‌گذرانند و این باعث از بین رفتن فرصت‌های زیادی می‌شود که می‌تواند صرف پرداختن به امور مهم‌تری شود. شبکه‌های اجتماعی را فراتر از گونه‌ای وب‌سایت، می‌توان به‌عنوان رسانه‌های جدید و نوینی در نظر گرفت که در ساختارهای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی جوامع تغییراتی ایجاد کرده‌اند. این شبکه‌ها نه‌تنها قواعد و قوانین حاکم بر ارتباط و تعامل میان انسان‌ها، بلکه تفکر و نگرش ما را نسبت به خود، دیگران و جهان تغییر داده است. (اولسون، ۱۳۷۷: ۵).

از منظر دیگر، شبکه‌های اجتماعی مجازی باقابلیت‌های چشم‌گیری که در اختیار کاربران قرار می‌دهند، پدیده‌ای است که این روزها تبدیل به پنج اولویت اول کاربران اینترنت شده است. شبکه‌های اجتماعی این امکان را به فرد می‌دهد تا با طیف وسیعی از افراد در ارتباط باشند و علایق خود را در همه زمینه‌ها با آن‌ها به اشتراک بگذارد. افراد در قالب شبکه‌های اجتماعی می‌توانند علایق خود را در همه زمینه‌ها به اشتراک بگذارند و البته می‌توانند، هویتی کاملاً دلخواه داشته باشند و بر پایه همان هویت خودساخته و البته بعضاً دروغین، ارتباط مجازی خود را با دیگر کاربران اینترنتی گسترش دهند. به عبارتی، شبکه‌های اجتماعی محملی برای گریز از واقعیت و وسیله‌ای برای ارضای نیازهای روانی است (زندى ۱۳۹۳: ۸۹).

از ابتدای زندگی بشر، امنیت یکی از دغدغه‌های اصلی انسان‌ها بوده است. امروز با گسترش اینترنت و فضاهای شبکه‌ای در کشورمان لزوم امنیت برای فعالیت در این فضاهای مجازی بیش‌ازپیش احساس می‌شود. ترس و بیم از تخریب مبانی اخلاق و اجتماعی و نداشتن امنیت روانی فرهنگی ناشی از هجوم اطلاعات آلوده و مخرب از طریق اینترنت و فضاهای مجازی واکنشی منطقی است؛ زیرا هر جامعه‌ای چهارچوب‌های اطلاعاتی خاص خود را دارد. طبیعی است که هر نوع اطلاعاتی که این

حدومرزها را بشکنند، می‌تواند سلامت و امنیت جامعه را به خطر اندازد. از آنجاکه برقراری نظم و امنیت در سطح جامعه برای رشد و شکوفایی جامعه، اعتلای رفتارهای انسانی و بنیان خانواده به‌عنوان بنیان اصلی جامعه و سایر نهادها برای توسعه و اعتلای آن‌ها می‌باشد، شناخت آسیب‌هایی که آن رشد و تعالی را با مشکل مواجه و امنیت عمومی را با مشکل مواجه کند از راهبردهای اصلی می‌باشد تا با توجه به این شناخت بتوان راهکارها و راهبردهای ویژه‌ای ارائه داد و شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان فضایی نوظهور که ظرفیت‌های بالایی دارا می‌باشد، جدا از جنبه‌های مثبت به صورت‌های مختلف سبب به‌چالش کشیده شدن و آسیب بخش‌های متفاوت جامعه شده است؛ بنابراین، سؤال اصلی این پژوهش شناخت نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر امنیت عمومی می‌باشد.

پیشینه و مبانی نظری

پیشینه

در پژوهش انجام‌شده توسط محصل و حیاتی (۱۳۹۲) میزان احساس امنیت دانشجویان در شبکه‌های اجتماعی مجازی در حد متوسط (۵۶ درصد) گزارش شده است و بین سن پاسخگویان، میزان تحصیلات آن‌ها، مدت حضور افراد در شبکه‌های اجتماعی مجازی، اعتماد بین‌فردی پاسخگویان، میزان مشارکت در فعالیت‌های شبکه‌ای و احساس امنیت اجتماعی آن‌ها در شبکه‌های مجازی رابطه معناداری وجود دارد (نقل از سفیری، رجب‌لو و قلیزاده، ۱۳۹۷).

در مطالعه‌ای که توسط فتحی و همکاران (۱۳۹۵) در مورد تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر مؤلفه‌های احساس امنیت اجتماعی و هویت ملی انجام شد، این نتیجه به دست آمد که دانشجویان دارای عضویت در شبکه‌های اجتماعی احساس امنیت کمتری نسبت به همتایان غیر عضو خود کسب کرده‌اند.

در مطالعه‌ای دیگر که بنسال^۱ و همکاران (۲۰۱۶) با عنوان «دغدغه اعتماد و حفظ حریم خصوصی در افشای اطلاعات خصوصی آنلاین (برخط)» انجام دادند، به این نتیجه

^۱-Bensal

دست یافتند که اعتماد، نگرانی‌های حریم خصوصی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به عبارت دیگر، هرچه اعتماد کمتر باشد، نگرانی‌های حریم خصوصی کمتر می‌شود و برعکس.

آنیل دامی^۱ و همکاران (۲۰۱۳)، در پژوهشی با عنوان «بررسی اثر اعتماد، امنیت و حریم خصوصی در شبکه‌های اجتماعی» به این نتیجه دست یافتند که ارتباط قوی بین اعتماد و حریم خصوصی وجود دارد.

فوگل و نهمد^۲ (۲۰۰۹)، در مطالعه‌ای با عنوان «شبکه اجتماعی اینترنتی: خطرپذیری، اعتماد و نگرانی‌های حریم خصوصی» به بررسی نگرش کاربران در رابطه با حریم خصوصی در شبکه‌های اجتماعی مجازی پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که خطرپذیری افرادی که در سایت (سراچه)های شبکه اجتماعی پروفایل دارند در مقایسه با کسانی که در این سایت‌ها پروفایل ندارند، بیشتر است. نگرانی‌های زنان در رابطه با حریم خصوصی و افشای اطلاعات نسبت به مردان بیشتر است.

حکیمی (۱۳۹۰)، در پژوهشی با عنوان «نقش شبکه‌های اجتماعی بر هویت (مورد مطالعه: فیس‌بوک و کاربران گُرد)»، تأثیر شبکه اجتماعی فیس‌بوک بر هویت کاربران کرد را با استفاده از روش کیفی مصاحبه آنلاین یا اینترنتی و بهره‌گیری از نظریه «جهان محلی شدن» رابرت سون^۳ بررسی کرده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که جهانی شدن^۴ برای قومیت‌ها تعریف جهانی محلی شدن دارد و برای کردها باعث شکل‌گیری یک کشور مجازی می‌شود که در آن می‌توانند حاکمیت سیاسی و فرهنگی داشته باشند؛ به طوری که فیس‌بوک توانسته است نقش عمده‌ای در بازنمایی هویت کردها در جهان داشته باشد و از این راه به یافتن دوستان همفکران کرد و غیر کرد کمک شایانی کرده است.

اکبری (۱۳۸۹)، در مطالعه‌ای با عنوان «نقش شبکه‌های اجتماعی در ایجاد و مهار بحران‌ها» عنوان نموده است که شبکه‌های اجتماعی از مهم‌ترین و مدرن‌ترین ابزارها و رسانه‌های ارتباط جمعی‌اند. نقش جدی و تأثیرگذار این‌گونه پایگاه‌های اینترنتی در

۱-Anil Dhmi

۲-Fogel and Nomad

۳- Roberteston

۴- Globalization

اطلاع‌رسانی سریع و گسترده، جایگاه ویژه‌ای را برای این‌دسته از پایگاه‌ها به وجود آورده است. یکی از پیامدها و نتایج مهم حضور و مشارکت کاربران در این شبکه‌ها، فراهم‌آوری زمینه حرکت‌های جمعی و بحران‌ها و یا در نقطه مقابل، مهار آن است.

مبانی نظری

نظریه‌پردازان علوم اجتماعی و سیاسی از رویکردهای متفاوتی برای تبیین امنیت استفاده کرده‌اند. بر اساس این تئوری‌ها، امنیت در حوزه اصلی و بنیادی امنیت ملی مورد شرح و تفسیر قرار گرفته و با مفاهیمی چون قدرت، حاکمیت، مشروعیت، منافع و تهدیدات درهم‌آمیخته است. از این‌رو، برای ترسیم مدل نظری و ساختار مفهومی امنیت عمومی، مطالعه رویکردهای مختلف در باب وجوه متنوع امنیت اجتناب‌پذیر می‌نماید (هاملند،^۱ ۲۰۰۷: ۸۸). امنیت عمومی چنان‌که از نام آن مستفاد می‌شود، با حراست از زندگی عموم مردم سفید یا سیاه، زن یا مرد، تحصیل‌کرده یا بی‌سواد و بدون در نظر گرفتن زبان و نژاد آن‌ها مرتبط است. حفظ جان، مال و کلیه شئون زندگی شهروندی در سایه برقراری امنیت عمومی فراهم می‌آید؛ بنابراین پلیس به‌عنوان عامل برقراری امنیت عمومی، وظیفه مقابله با جرائم و آسیب‌های اجتماعی چون سرقت، قتل و اعتیاد را بر عهده دارد و برقراری نظم و قانون به‌منظور تحقق امنیت، هدف اصلی آن است. حیطه امنیت عمومی نیز به‌تبع نیازهای امروز، گسترش یافته و از محدوده کشف جرم و مقابله با جرائم به حوزه‌هایی چون پیشگیری از جرم، مشاوره و مددکاری کشیده شده است. همچنین در کنار پلیس دولتی، پلیس محله، خصوصی و غیره شکل گرفته‌اند (هاملند، ۲۰۰۷: ۸۹).

رویکردهای نظری نسبت به امنیت عمومی: رویکردهای نظری در خصوص امنیت

ساختارگرایانه هستند و سه وجه امنیت عمومی را مشخص می‌سازند:

الف - تنظیم مناسبات ملت و دولت: جامعه‌شناسان معتقدند که دولت‌ها نیازمند نظارت و کنترل به نفع شهروندان هستند. مهار قدرت و نظارت عمومی بر آن می‌تواند به ارتقای جایگاه مردم و افزایش سطح رضایت‌مندی آن‌ها و درنهایت، تقویت اساس امنیت نزد عموم جامعه منجر شود. به‌منظور تأمین این هدف، مجموعه‌ای از نهادها و مؤسسات

۱- hamland

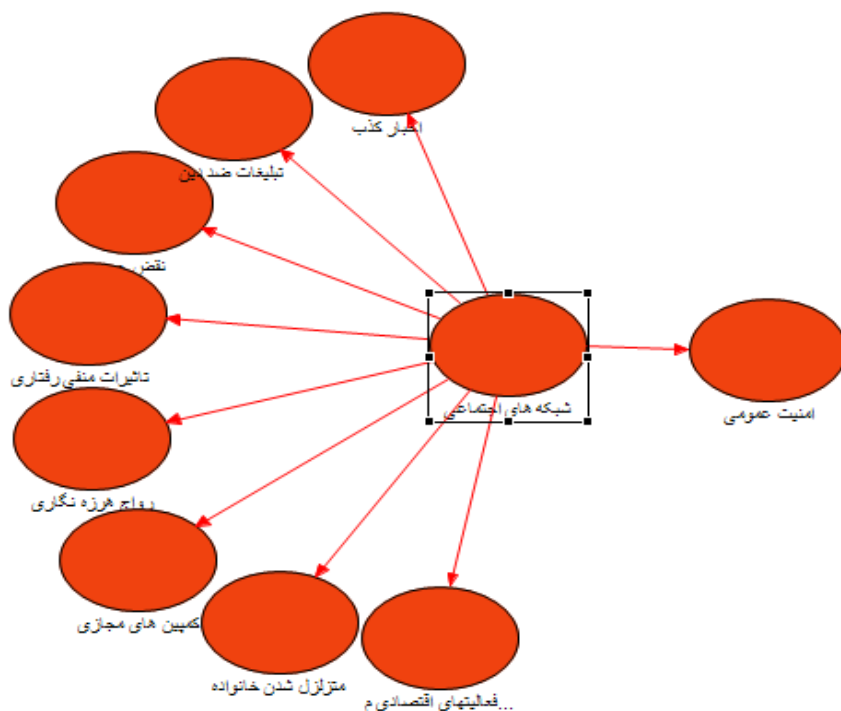
مدنی از قبیل احزاب، انجمن‌ها، رسانه‌های عمومی، اصناف و... شکل گرفته‌اند که رسالت آن‌ها آگاهی‌بخشی، ساماندهی و درنهایت، تقویت جایگاه واقعی مردم در امر اعمال قدرت است (افتخاری و نهازی، ۱۳۹۰: ۱۶).

ب - تنظیم مناسبات ملت با نهادهای اجتماعی: یکی از نقش‌های مؤثر دولت در درون جامعه، جلوگیری از تبدیل‌شدن نهادهای اجتماعی به عوامل مزاحم برای فعالیت‌های مدنی شهروندان است. می‌توان گفت که مدیریت مناسبات، «ملت و نهادهای اجتماعی» از آن جهت که با تنظیم مناسبات دوسویه ملت و نهادهای سیاسی، اجتماعی، از سرمایه اجتماعی، اعتماد عمومی و مشارکت و همراهی شهروندان با نظام اجتماعی، سیاسی مراقبت می‌کند، نقش مؤثری در تقویت امنیت عمومی دارد (همان، ۱۷).

ج) تنظیم مناسبات بین شهروندی: توجه به عنصر (روابط انسانی) از ویژگی مشترک همه جوامع انسانی از ابتدا تا امروز به شمار می‌آید. این مسئله بیانگر بعد مهم امنیت عمومی است که بر تنظیم مناسبات اجتماعی نظارت دارد و عمدتاً رفتار و فعالیت‌های شهروندان را در برمی‌گیرد. این شکل از امنیت عمومی باهدف ساماندهی مناسبات اجتماعی درون جامعه در حکم قاعده مثلثی به شمار می‌آید که مناسبات «دولت»، «ملت» و «نهادهای اجتماعی» بر آن استوار است (حبیبی و معصوم بیگی، ۱۳۹۵).

مدل مفهومی پژوهش

با توجه به مطالعات صورت گرفته در مورد نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر امنیت عمومی و همچنین مطالعات داخلی و ترکیب دیدگاه آن‌ها مدل مفهومی را می‌توان به صورت شکل زیر نشان داد:

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

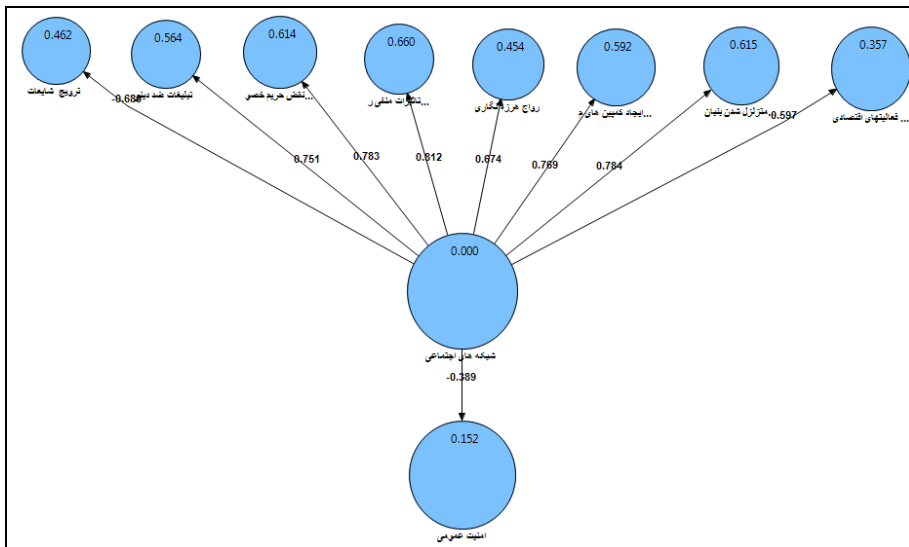
پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی است که با استفاده از روش پیمایش به جمع‌آوری داده‌ها پرداخته شده است. جمعیت آماری پژوهش، کلیه دانشجویان دانشکده علمی کاربردی نیروی انتظامی در شهر مشهد به تعداد ۵۶۰ نفر می‌باشد که ۲۲۷ نفر از بین آنان به شیوه نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. در این پژوهش ابتدا با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی پیشینه تحقیق، شاخص‌ها و عوامل مؤثر بر امنیت عمومی شناسایی شدند. سپس با استفاده از یک پرسشنامه محقق‌ساخته اطلاعات موردنیاز از نمونه آماری جمع‌آوری شد. روایی پرسشنامه‌ها با استفاده از روایی محتوایی و پایایی آن با استفاده از آزمون کرونباخ محاسبه که مورد تأیید می‌باشد.

یافته‌های پژوهش

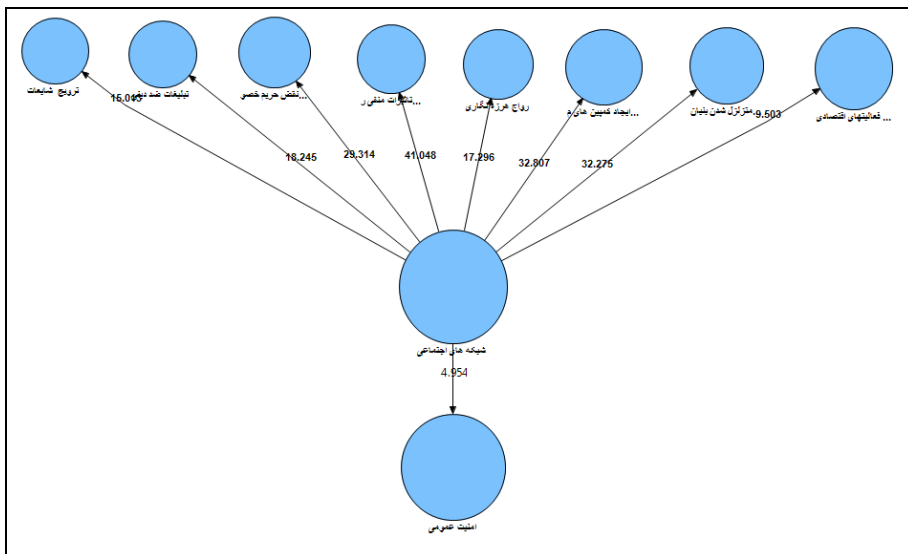
سؤال: شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤلفه‌های آن بر امنیت عمومی کاربران آن تأثیر دارد؟

در این بخش جهت بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤلفه‌های آن بر امنیت عمومی کاربران آن از نرم‌افزار Smart-PLS استفاده شد. نتایج به شکل نمودار زیر ارائه شده است.

شکل ۲: تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤلفه‌های آن بر امنیت عمومی (ضریب مسیر)

یافته‌های حاصل از شکل بالا نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی مجازی بر امنیت عمومی تأثیر دارد. مقدار این تأثیر برابر با $0/389$ - است که حکایت از رابطه معکوس بین شبکه‌های اجتماعی مجازی و امنیت عمومی دارد. همچنین ضریب تعیین یا مقدار واریانس تبیین شده از امنیت عمومی توسط متغیر شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤلفه‌های آن برابر $0/152$ است.

شکل ۳: تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤلفه‌های آن بر امنیت عمومی (آزمون تی)

نتایج مدل پژوهش به‌منظور نتیجه‌گیری در مورد سؤال پژوهش نشان می‌دهد که مقدار آماره t برابر ۴/۹۵ است که در سطح ۰/۰۵ معنادار است. به عبارتی، شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤلفه‌های آن بر امنیت عمومی تأثیر دارد و مقدار این تأثیر در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه با گسترش اینترنت و فضاهای شبکه‌ای در کشورمان لزوم امنیت برای فعالیت در این فضاهای مجازی بیش‌ازپیش احساس می‌شود. جهان مجازی با خصیصه‌هایی مثل بی‌مکانی، فرا زمان بودن، تکثر داشتن، قابل‌دسترس بودن همزمان و غیره، از جهان واقعی به‌طور نسبی جدا می‌شود. شبکه‌های اجتماعی مجازی با ایجاد تأثیرات متفاوت در اجتماع بشری از طریق متغیرهای از قبیل ایجاد کمپین‌های اینترنتی و متغیرهای دیگر در تمامی حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی نفوذ و تأثیر گذاشته است. امنیت عمومی از جمله مؤلفه‌هایی است که با ورود شبکه‌های اجتماعی و استفاده روزافزون از آن‌ها دچار تغییراتی شده است. در این پژوهش تلاش شد متغیرهای تأثیرگذار بر امنیت عمومی مورد بررسی قرار بگیرد و در مجموع، با در نظر گرفتن اینکه

امنیت، یعنی اینکه انسان به لحاظ خانوادگی، فکری، عقیدتی، سیاسی، فرهنگی و مانند این‌ها در آسودگی و رفاه و آرامش باشد، مشخص گردید که شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤلفه‌های هشت‌گانه آن بر امنیت عمومی کاربران آن در کلان‌شهر مشهد تأثیر معناداری دارد. داده‌های آماری بیانگر این نکته است که تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر امنیت عمومی منفی است که حکایت از رابطه معکوس بین شبکه‌های اجتماعی مجازی و امنیت عمومی دارد. بررسی‌های انجام‌گرفته نشان می‌دهد یافته‌های پژوهش با نتایج پژوهش‌های حکیمی (۱۳۹۰)، عاملی (۱۳۸۹)، فیروزی (۱۳۸۵)، عدلی‌پور و کیخایی (۱۳۹۱)، اکبری (۱۳۸۹)، مؤمنی، صداقت و نیک‌نفس (۱۳۹۴) و احمدپور و قادرزاده (۱۳۸۹) همخوانی دارد. در تبیین این داده‌ها می‌توان گفت که هرچه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بیشتر شود و استفاده صحیح و اصولی از این فن‌آوری انجام نگردد، موجب شکل‌گیری و ترویج سریع شایعات، اخبار کذب و ارائه اطلاعات غیرواقعی، نقض حریم خصوصی، ایجاد کمپین‌های مجازی و تأثیرات منفی رفتاری می‌گردد که با ارزش‌ها و الگوهای رفتاری جامعه ما مغایرت داشته و بر امنیت عمومی نقش منفی خواهد داشت. مؤلفه‌های هشت‌گانه‌ای که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته‌اند، در بستر شبکه‌های اجتماعی مجازی، ایجاد و با گسترش در این فضا بر امنیت عمومی نقش منفی دارند. در ادامه، به بررسی یافته‌های آن‌ها می‌پردازیم:

- ترویج شایعات و اخبار کذب، یکی از متغیرهای موردبررسی در این پژوهش بود که با توجه به یافته‌های پژوهش رابطه معنادار میان این متغیر با امنیت عمومی تأیید گردید؛ یعنی بین شبکه‌های اجتماعی از طریق شکل‌گیری و ترویج سریع شایعات و اخبار کذب و ارائه اطلاعات غیرواقعی بر امنیت عمومی شهر مشهد رابطه وجود دارد. این نتایج با یافته‌های کبریایی‌زاده (۱۳۹۰) همخوانی دارد. انجام عملیات روانی از طریق ارائه اخبار کذب در شبکه‌های اجتماعی امری شایع در جامعه بوده که اثرات منفی بر امنیت عمومی دارد و می‌بایست از همین طریق برای خنثی نمودن آن اقدامات مناسبی را طراحی و اجرایی نمود.

- تبلیغات ضد دینی و القای شبهات به‌عنوان یکی دیگر از نتایج شبکه‌های اجتماعی مجازی در امنیت عمومی شهر مشهد نقش داشته و مورد تأیید این پژوهش قرار گرفته است. این نتایج با یافته‌های فیروزی (۱۳۸۵) شباهت نزدیکی دارد.

همچنین احمدپور و قادرزاده (۱۳۸۹) نیز در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که هویت دینی جوانان تأثیرپذیری زیادی از تعامل در فضای سایبر دارد، به طوری که تعامل بیشتر در فضای سایبر، تضعیف هویت دینی دانشجویان نمونه مورد نظر آنان را به همراه داشته است.

- نقض حریم خصوصی افراد توسط شبکه‌های اجتماعی مجازی و نقشی که در کاهش امنیت عمومی دارد از دیگر نتایج این تحقیق است که این نتایج با یافته‌های تحقیق مجردی و همکاران (۱۳۹۳) هماهنگی دارد. میچالیدوز و هوسوزو^۱ (۲۰۰۹) نیز در پژوهشی بر این نکته تأکید داشتند که کاربران شبکه‌های اجتماعی به صورت مداوم نگران حفظ اطلاعات شخصی خود در پروفایل‌های شخصی خود می‌باشند، همچنین به اطلاعات موجود در پروفایل‌های عمومی نیز بی‌اطمینان هستند که این مسئله موجب کاهش احساس امنیت اجتماعی در کاربران می‌شود.

- تأثیرات منفی رفتاری توسط شبکه‌های اجتماعی مجازی، یکی دیگر از نتایج یافته‌های این پژوهش است که حکایت از رابطه معکوس بین تأثیرات منفی رفتاری و امنیت عمومی دارد. این نتایج با یافته‌های بشیر و افراسیابی (۱۳۹۲) هماهنگی دارد. یافته‌های پژوهشی مرتضوی (۱۳۸۳) و احمدپور (۱۳۸۹) نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی، عاملی تأثیرگذار بر انحراف رفتاری جوانان هستند و با افزایش مدت زمان عضویت، میزان استفاده، میزان مشارکت و فعالیت و واقعی تلقی کردن محتوای مطالب ارائه شده در این شبکه‌ها، رفتار کاربران تضعیف می‌شود. همچنین پژوهش حسنی (۱۳۹۱) نیز نشان‌دهنده این است که رسانه‌ها می‌توانند در نگرش‌ها و رفتار شهروندان تأثیر گذارنده و باعث کاهش همدلی، احساس تعلق ملی و انسجام اجتماعی شوند که با نتایج پژوهش ما نزدیک است.

- رواج هرزه‌نگاری به‌عنوان یکی از اقداماتی است که در بستر شبکه‌های اجتماعی مجازی صورت می‌پذیرد و بر امنیت عمومی نقش منفی دارد. امروزه، هرزه‌نگاری

در شبکه‌های اجتماعی مجازی به یکی از دغدغه‌های اصلی و نگران‌کننده خانواده‌ها و مسئولین فرهنگی جامعه تبدیل شده است و یافته‌های این پژوهش نیز این مسئله را تأیید کرده است. این نتایج با یافته‌های پژوهش دستجردی و صیادی (۱۳۹۱) که آثار سوءاستفاده از شبکه‌های اجتماعی را مورد بررسی قرار داده است، همخوانی دارد. مؤمنی، صداقت و نیک‌نفس (۱۳۹۴) نیز در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که استفاده از شبکه اجتماعی فیس‌بوک تأثیر منفی و معناداری بر امنیت اخلاقی دانشجویان دارد.

- ایجاد کمپین‌های مجازی یکی دیگر از اقدامات شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌باشد و بر اساس یافته‌های این پژوهش بر امنیت عمومی نقش منفی دارد. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد نقش شبکه‌های اجتماعی از طریق ایجاد کمپین‌های مجازی در تغییر نگرش‌های مردم و ایجاد جمعیت‌های موقتی و پراکنده نقش بسزایی دارد. این نتایج با یافته‌های تحقیق دریاب (۱۳۹۴) هماهنگی دارد. همچنین نتایج پژوهش ضیایی‌پرور (۱۳۸۸: ۱۴) برخی از ویژگی‌های شبکه‌های اجتماعی را این‌گونه بیان کرده است: «به اشتراک‌گذاری، بسیج‌کنندگی و سازمان‌دهی، دوستی، اعتماد، حلقه‌های مخاطبان، دنبال کردن و دنبال شدن، خرد جمعی، قدرت سرمایه اجتماعی، تحرک اجتماعی و ابتکار و خلاقیت» که نشانگر قدرت شبکه‌های اجتماعی مجازی در ایجاد کمپین‌های مجازی و ایجاد بستری برای نفوذ در مخاطبان و ایجاد شرایط لازم برای پذیرش پیام‌های خود می‌باشند. شبکه‌های اجتماعی با تغییر هویت مخاطبان به صورت تدریجی به آن‌گونه که خود می‌خواهند و با درونی کردن باورهای خود در ذهن افراد رضایت آن‌ها را نسبت به پذیرش تصمیمات و اقدامات خود در فضای مجازی و واقعی کسب می‌نمایند.

- بر اساس یافته‌های این پژوهش متزلزل شدن بنیان خانواده را می‌توان از تأثیرات شبکه‌های اجتماعی مجازی و مؤثر بر امنیت عمومی دانست. این نتایج با یافته‌های پژوهش عرب مؤمنی (۱۳۹۵) هماهنگی دارد و نشانگر این مهم است که شبکه‌های اجتماعی مجازی آسیب‌های زیادی را بر هویت نهاد خانواده وارد می‌نماید. نتایج پژوهش ترکمان (۱۳۹۵)، عبدالرحمانی (۱۳۹۶) و بشیری

(۱۳۹۶) نیز بر آسیب‌های وارده به نهاد خانواده از طرف فضای مجازی و اقداماتی که به واسطه و در بستر آن صورت می‌گیرد، تأکید نموده‌اند.

- گسترش فعالیت‌های اقتصادی مخرب در شبکه‌های اجتماعی مجازی که مورد تأیید این پژوهش نیز قرار گرفته است. از عوامل کاهش امنیت عمومی در این پژوهش شناخته شده است که با نتایج یافته‌های پژوهش اکبری (۱۳۸۹) همخوانی دارد. عدم آگاهی شهروندان از مسائل حقوقی و در خیلی از موارد، بی‌اطلاعی آن‌ها از جرائم اقتصادی که در این شبکه‌ها صورت می‌گیرد، موجب گسترش اقدامات غیرقانونی و مجرمانه در زمینه فعالیت‌های اقتصادی در شبکه‌های مجازی می‌گردد. نتایج پژوهش جمال‌پیک (۱۳۹۷) نیز با یافته‌های این پژوهش هماهنگی دارد.

از بررسی نتایج به این نتیجه می‌رسیم که بار عاملی (مقدار قدر مطلق بار عاملی) و ضریب تعیین در مؤلفه ایجاد کمپین‌های مجازی در شبکه‌های اجتماعی بیش از سایرین بوده است. از این رو می‌توان گفت که این متغیر نقش بیشتری بر امنیت عمومی داشته است. آنچه مسلم است بهره‌برداری و استفاده صحیح از فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی، مستلزم رعایت هنجارهایی است که تخطی از آن‌ها می‌تواند باعث آسیب‌هایی شود و برخی از آن‌ها حتی مستوجب جرم‌انگاری و مجازات گردند. از مهم‌ترین آسیب‌های وارده بر فرد و جامعه، از بین بردن مبانی و اصول اخلاقی و نظام اجتماعی بوده که خسارت‌های زیادی به نظام‌های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جامعه وارد می‌کند. هرچه بیشتر شبکه‌های اجتماعی مجازی غیرقابل کنترل توسعه یابد، جرائم رایانه‌ای مرتبط با هنجارشکنی‌های غیراخلاقی نیز توسعه پیدا خواهد کرد و تأثیر منفی بر نظام اجتماعی و بنیادهای خانواده و در اصل بر امنیت عمومی خواهد داشت.

پیشنهادها

- از طریق پلیس فتا کنترل بیشتری بر شبکه‌های اجتماعی مجازی اعمال گردید و ضمن آگاهی‌بخشی به شهروندان در زمینه مسائل اصلی حقوقی و اخلاقی در فضای سایبر، نسبت به ایجاد تمهیدات لازم در بین افرادی که از تلگرام و سایر شبکه‌ها استفاده می‌کنند برای همکاری مؤثر با پلیس فتا انگیزه ایجاد گردد.

- پلیس فتا بر ترویج اطلاعات پاک و سالم و جلوگیری از انتشار اطلاعات غیرواقعی نظارت بیشتری اعمال نماید.
- برای استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی توسط مردم، علی‌الخصوص جوانان و کسانی که به دلایلی غیر از کار از این شبکه‌ها استفاده می‌کنند، حدومرز ایجاد گردد و کمپین‌های مذهبی جذاب برای جوانان در تلگرام در جهت افزایش آگاهی‌های دینی ایشان تشکیل شود.
- برخورد جدی و قاطع با افرادی که در شبکه‌های اجتماعی مجازی باعث برهم زدن حریم خصوصی افراد می‌شوند.
- پلیس فتا با مدیران کمپین‌های مروج هرزه‌نگاری در فضاهای مجازی که تأثیرات رفتاری منفی را به همراه دارد، برخورد قاطع داشته باشد و یا حتی از ایجاد این کمپین‌ها جلوگیری نماید.
- کلاس‌های مشاوره خانواده و روش‌های استفاده سالم از شبکه‌های اجتماعی مجازی برای خانواده‌ها در صداوسیما و یا از طریق آموزش و پرورش برگزار گردد.

منابع

- سفیری، خدیجه؛ رجب‌لو، علی؛ قلیزاده، صفرا (۱۳۹۷). «بررسی رابطه بین اعتماد بین‌شخصی و احساس امنیت اجتماعی در شبکه‌های اجتماعی مجازی (مورد مطالعه: دانشجویان دختر دانشگاه الزهرا و شهید بهشتی)». پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، سال یازدهم، شماره اول (پیاپی چهل و یکم).
- کلاچیان، محمود (۱۳۸۴). «راهکارهای تحقق امنیت اجتماعی». مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، جلد اول، معاونت اجتماعی ناجا، تهران.
- عربی، فرانک (۱۳۸۴). «بررسی امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان هشت شهر». مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، جلد سوم، معاونت اجتماعی ناجا، تهران.
- افتخاری، اصغر؛ نهاری، غلامحسین (۱۳۹۰). «امنیت عمومی در اندیشه و بیانات مقام معظم رهبری». فصلنامه دانش انتظامی، سال دوازدهم شماره دوم.
- حبیبی، صفر؛ معصوم‌بیگی، مهدی (۱۳۹۵). «راهبردهای ناجا در ارتقای امنیت عمومی با تأکید بر ظرفیت‌های مردمی». پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، سال نهم، شماره چهارم (پیاپی سی‌وشش).
- محصل، رضا؛ حیاتی، صفر (۱۳۹۲). «مطالعه و شناخت عوامل مرتبط با میزان احساس امنیت اجتماعی کاربران در شبکه‌های اجتماعی مجازی (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز)». مطالعات جامعه‌شناختی، سال ششم، شماره بیست‌ویک، صص ۲۱-۳۹.
- فتحی، آیت‌الله؛ موسی‌فر، بابک؛ رضایی، نورمحمد؛ نوری، ابراهیم (۱۳۹۵). «تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر مؤلفه‌های احساس امنیت اجتماعی و هویت ملی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی تبریز». پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، سال نهم، شماره اول، صص ۷۴-۵۱.
- افتخاری، اصغر (۱۳۸۴). «معمای امنیت عمومی، درآمدی بر جایگاه تازه پلیس در جامعه». مجموعه مقالات کنکاشی بر جنبه‌های مختلف امنیت عمومی و پلیس، تهران: دانشگاه علوم انتظامی.
- افتخاری، اصغر (۱۳۸۵). «معمای امنیت عمومی در نظام در پلیس امنیت عمومی و دانشگاه علوم انتظامی». مجله ی امنیت عمومی و پلیس، دانشگاه علوم انتظامی.
- حکیمی، رؤیا (۱۳۹۰). «نقش شبکه‌های اجتماعی بر هویت (مورد مطالعه: فیس‌بوک و کاربران کرد)». مجله جهانی رسانه، شماره یازده.

- خوش‌فر، غلامرضا (۱۳۸۵). «بررسی مشارکت مردم در ایجاد، حفظ و گسترش امنیت اجتماعی». مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی.
- رضاییان، علی (۱۳۷۹). «مدیریت رفتار سازمانی». چاپ اول، تهران: انتشارات سمت.
- سازمان عقیدتی سیاسی ناجا (۱۳۸۳). «نیروی انتظامی در بیانات مقام معظم رهبری».
- ضیایی‌پرور، حمید (۱۳۸۹). «چیستی شبکه‌های اجتماعی و ابعاد و ویژگی‌های این شبکه‌ها و نسبت آن با هویت». مرکز تحقیقات استراتژیک، گزارش نشست تخصصی شبکه‌های اجتماعی و هویت.
- عباسی، مازیار (۱۳۸۱). «امنیت و نقش مردم در امنیت اجتماعی». مجموعه مقالات همایش علمی امنیت اجتماعی و راهکارهای توسعه دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۷). «پیامدهای مدرنیته». (ترجمه محسن ثلاثی)، تهران: انتشارات مرکز.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۸). «تحدد و تشخص، جامعه و هویت شخصی در عصر جدید». (ترجمه ناصر موفقیان)، تهران: نشر نی.
- محمدی، یحیی؛ اعزامی، یاسر (۱۳۸۹). «نقش و تأثیر دانشجو بر ابعاد امنیت عمومی در استان خراسان جنوبی». همایش دانشجو، نظم و امنیت، استان مرکزی.
- مطهری‌نیا، مهدی (بی‌تا). «مقاله وفاق در سیره امام علی (ع)».
- مقتدایی، زینب (۱۳۹۳). «درآمدی بر نظریه‌های ارتباط‌جمعی درزمینه اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی». تهران: نشر راسخان.
- واثقی، قاسم (۱۳۸۰). «تدابیر و سیره امام علی در تأمین امنیت اجتماعی». سازمان تحقیقات ناجا.
- Childnet International (2007). "Young People and Social networking Service: A Childnet International": www.Goolescholar.com
- sunden, J. (2003). material virtualities: Approaching Online textual Embodiment, Peter Lang Publishing.
- Tapscott, don. (2009). Grown up Digital, Mac Graw Hill.
- Heidemann. J. (2010). "Online Social Networks-A Social & technical look": www.Goolescholar.com- wyn Jones, Richard, Security, Strategy, and Critical Theory London: Lynne Rienner, 1999.
- -Sunden, J. (2003). material virtualities: Approaching Online textual Embodiment, Peter Lang Publishing.
- -Tapscott, don. (2009). Grown up Digital, Mac Graw Hill. www.gadgetnews.ir.
- Korostelina,k. (2007). social identity and confiet:structures,dynamics,and implications,palgrave macmillan press.

- Buzan, B. and weaver, O. (1998). "liberalism and security: the contradiction of the liberal leviathan", copenhagen peace research in statue (COPRI) working papers.
- Bansal, G., Zahedi, F. M., Gefen, D. (2014). Do context and personality matter? Trust and privacy concerns in disclosing private information,1-21.
- Fogel, J., Nehmad, E. (2009). Internet social network communities: Risk taking, trust, and privacy concerns, Computers in Human Behavior,153-160.
- Dhami, A., Agarwal, N., Chakraborty, T. K., Brijendra Pratap Singh and Minj, J. (2013). Impact of trust, security and privacy concerns in social networking: An exploratory study to understand the pattern of information revelation in Facebook, Dept. of Computer Science& Engineering Motilal Nehru National Institute of Technology Allahabad,465-469.
- Homeland security council. (2007). National Strategy for Homeland Security, www.washingtondc.org.

Archive of SID